

Annette Abell:

Danske gartneres fekunditet belyst ved sædkvalitet og ventetid til graviditet

Ph.d.-afhandlingen består af fire artikler og en sammenfattende redegørelse. Arbejdet er udført under ansættelse

på Arbejdsmedicinsk Klinik, Århus Kommunehospital. Beskæftigede i væksthuse eksponeres for pesticider ved sprøjtning og ved at håndtere pesticidbehandlede kulturer. Der er gennemført to epidemiologiske undersøgelser. Formålet har været at undersøge om pesticideksponering ved arbejde i danske væksthuse med prydblanteproduktion var associeret med nedsat sædkvalitet eller reduceret fekunditet for kvinder målt ved ventetid til graviditet. Sædkvalitetsstudiet var bygget op som en tværsnit og en longitudinel undersøgelse. I studiet deltog 122 gartnere, og som ekstern reference 30 deltagere i et økologisk seminar. Der blev fundet nedsat sædkvalitet blandt gartnere med mindst ti års anciennitet i væksthuse. Med øget anciennitet var der desuden fald i frit testosteron. Der blev fundet nedsat sædkvalitet blandt mindre grupper af væksthusegartnere med estimeret høj eksponering ved *reentry*-aktiviteter. Desuden var der ændring i sædkvalitet over sprøjtesæson blandt gartnere sammenlignet med økologer. I ventetidsstudiet deltog 879 kvindelige medlemmer af gartnerens fagforening. Som ekstern reference blev anvendt et populationssample på 1.028. Fekundabilitetsratio for gartnere sammenlignet med populationssamplet var 0,80 (95% CI 0,69-0,94), men internt blandt gartnere havde væksthusegartnere ikke den laveste fekundabilitet. I analyser, hvor kun væksthusegartnere blev inkluderet, var mere end 20 timers ugentlig plantekontakt, sprøjtning og manglende brug af handsker associeret til nedsat fekundabilitet. Undersøgelsens resultater tilskynder til, at der tages initiativer til at nedsætte pesticideksponering ved *reentry*-aktiviteter. Konsekvent brug af handsker kunne være en mulighed. Fremtidig epidemiologisk reproduktionstoksikologisk forskning i effekten af pesticideksponering kan være kontrollerede longitudinelle sædkvalitetsstudier. For kvinder er der etableret velegnede metoder til undersøgelse af kønshormoner, og disse vil kunne anvendes i feltstudier.

Århus: Arbejdsmedicinsk Klinik, 1998. 48 sider.